

จุดเริ่มต้น...ในปี ๒๕๓๔ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดการรับนักเรียนทั้งชายและหญิงเรียนร่วมกันหรือที่เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ”สหศึกษา” เนื่องจากในชีวิตประจำวันผู้ชายและผู้หญิงต่างใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเดียวกัน โรงเรียนสหศึกษา จึงเป็นภาพสะท้อนที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคมที่ไม่ใช่เพียงเพศเดียว ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าใจความแตกต่างของแต่ละเพศและเรียนรู้ และพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากบุคคลรอบข้างที่มีเพศแตกต่างกัน ประกอบกับโรงเรียนส่วนใหญ่รอบโลกเป็น “โรงเรียนสหศึกษา”

โรงเรียนส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯเป็นโรงเรียนที่มีอายุการก่อตั้งเป็นระยะเวลายาวนาน รวมทั้งโรงเรียนวัดราชาธิวาส ได้สถาปนาเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๖ นับเวลาในขณะนั้นโรงเรียนกำลังเริ่มก้าวเข้าสู่ ๙๐ ปี โรงเรียนจึงมีนักเรียนที่จบการศึกษา ณ ช่วงเวลานี้มากมาย การที่จะปรับเปลี่ยนจากโรงเรียนชายล้วนเป็นโรงเรียนสหศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องบริหารจัดการเตรียมความพร้อมในหลายประการตามสภาพบริบทของโรงเรียน สำหรับโรงเรียนวัดราชาธิวาสได้เริ่มดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๓๕ เนื่องด้วยจากข้อมูลการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของปีการศึกษา ๒๕๓๕ มีจำนวนลดลงดังนี้

ปีการศึกษา ๒๕๓๔ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๙๕ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๕ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๒๗ คน

ฝ่ายบริหารจึงได้มีการระดมสมองวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนถึงสภาพบริบทและความต้องการจำเป็นและความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่อาจเป็นปัญหากระทบต่อการบริหารจัดการความพร้อมของโรงเรียนในการปรับเปลี่ยนเป็น “โรงเรียนสหศึกษา”

การบริหารจัดการความพร้อมของโรงเรียนประการแรก...ก็คือ การชี้แจงทำความเข้าใจกับครูอาจารย์เพื่อรับทราบความคิดเห็นและความต้องการจำเป็นของโรงเรียนก็คือ... การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กชายในวัยเรียนที่เป็นตัวป้อนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ พบว่าจำนวนนักเรียนชายมีจำนวนน้อยลงตามลำดับ แต่มีจำนวนนักเรียนหญิงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการรับนักเรียนในโรงเรียนที่รับนักเรียนหญิงในพื้นที่ใกล้เคียงมีจำนวนมากกว่าจำนวนที่โรงเรียนจะรับได้ มีผล กระทบทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเดือดร้อนในการหาที่เรียนให้บุตร และโรงเรียนที่รับนักเรียนชายมีจำนวนนักเรียนลดลง กรณีดังกล่าวนี้มีผลทำให้จำนวนนักเรียนของโรงเรียนวัดราชาธิวาสลดน้อยลงเช่นกัน จากการสอบถามระดมความคิดเห็นครูอาจารย์พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการปรับเปลี่ยน เนื่องจากพื้นที่โรงเรียนมีอาณาเขตแยกจากเขตสังฆาวาสชัดเจน และมีการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ ระบบการดูแลนักเรียน การปรับบรรยากาศ และการประชาสัมพันธ์ เช่นการเปิดประตูให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกไว้วางใจที่จะนำลูกมาฝากให้โรงเรียนดูแล ซึ่งเป็นข้อคิดในการเตรียมความพร้อมที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง และในปี ๒๕๓๖ เราได้เปิดประตูบ้านของเราด้วยโครงการ “ทดสอบความรู้สู่มัธยมศึกษา” โครงการนี้พบว่าได้รับการตอบรับอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีนักเรียนประถมศึกษาเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก พร้อมกันนี้โรงเรียนได้สอบถามนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับความพึงพอใจการสมัครเข้าเรียนในกรณีที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” การนี้พบว่ามีนักเรียนทั้งหญิงชายพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก

ความพร้อมของโรงเรียนประการที่สอง...ก็คือ การสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองปัจจุบัน ในกรณีที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” การนี้พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมาก และให้ความคิดเห็นว่าพี่น้องจะได้เรียนโรงเรียนเดียวกันสะดวกในการรับส่ง เป็นต้น

ความพร้อมของโรงเรียนประการที่สาม...ก็คือ การสอบถามความคิดเห็นของทางวัดราชาธิวาส ซึ่งเป็นผู้มีอุปการะคุณของโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนจะปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ การนี้ฝ่ายบริหารได้เข้าพบพระสุธรรมาธิบดี (เพิ่ม อาภาโค ป.ธ. ๙) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสขณะนั้น ท่านได้มีเมตตาให้ความเห็นว่าการจัดการศึกษารูปแบบใดเป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะพิจารณาตามความ

เหมาะสม และท่านกรุณาให้คำแนะนำว่าหน้าที่ของโรงเรียนที่สำคัญไม่ใช่สอนหนังสือให้นักเรียนเก่งอย่างเดียวจะต้องดูแลสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรมจรรยา ซึ่งคำแนะนำของท่านโรงเรียนได้นำมาเป็นหลักปฏิบัติในการอบรมสั่งสอนนักเรียนเสมอมา

ความพร้อมของโรงเรียนประการสุดท้าย...ก็คือ การสอบถามความคิดเห็นและทำความเข้าใจกับบรรดานักเรียนเก่า และตัวแทนนักเรียนเก่าก็คือ สมาคมนักเรียนเก่าราชธาภิบาล ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่ให้ความสนับสนุนส่งเสริมตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กด้วยดีเสมอมา การนี้โรงเรียนได้นำเสนอให้กรรมการบริหารสมาคมทราบถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการให้โรงเรียนจัดการศึกษาแบบ “สหศึกษา” ในการประชุมกรรมการบริหารสมาคมนักเรียนเก่าราชธาภิบาล ครั้งแรก ปีการศึกษา ๒๕๓๕ คุณนิวัฒน์ ทรัพย์ประดิษฐ์ เป็นนายกสมาคมฯในขณะนั้น และได้รายงานให้ทราบว่าปีการศึกษา ๒๕๓๕ จำนวนนักเรียนลดลงเนื่องจากจำนวนนักเรียนชายในพื้นที่บริการของโรงเรียนมีจำนวนลดลง ซึ่งโรงเรียนอาจจะต้องดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเพื่อบริการนักเรียนหญิงที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และขอทราบความคิดเห็นของทางสมาคมในกรณีนี้โรงเรียนจะปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” สมาคมรับทราบปัญหาของโรงเรียน ต่อมาปีการศึกษา ๒๕๓๖ กรรมการบริหารสมาคมหมตวาระ คณะกรรมการชุดใหม่มี พ.อ.วิเชียร ชูปรีชา เป็นนายกสมาคมฯ โรงเรียนได้รายงานการรับนักเรียนปีการศึกษา ๒๕๓๖ ซึ่งปรากฏว่ามีจำนวนลดลงตามลำดับดังนี้

ปีการศึกษา ๒๕๓๔ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๙๕ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๕ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๒๗ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๖ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๔๔ คน

โรงเรียนจึงขอทบทวนความคิดเห็นที่มีต่อกรณีที่โรงเรียนจะปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” ตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการได้แจ้งให้โรงเรียนทราบว่า นักเรียนเก่ามีความคิดเห็นว่า...ด้วยโรงเรียนวัดราชธาภิบาลเป็นโรงเรียนมีประวัติยาวนานที่มีเอกลักษณ์การเป็นโรงเรียนชายล้วน จึงควรที่จะดำรงเอกลักษณ์การเป็นโรงเรียนชายไว้ หากโรงเรียนเห็นว่าควรมีการปรับเปลี่ยนโรงเรียนควรมีข้อมูลสนับสนุนให้ทางสมาคมตัดสินใจและชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

โรงเรียนจึงได้ดำเนินการหาข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการดังนี้

๑.จำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔, ๕ และ ๖ ของโรงเรียนในพื้นที่บริการ

๒.ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนในพื้นที่บริการที่มีต่อการสมัครเข้าเรียนในกรณีที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา”

๓.ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองปัจจุบันที่มีต่อกรณีที่โรงเรียนปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา”

๔. ความคิดเห็นของพระสุธรรมาธิปัตติ (เพิ่ม อาภาโค ป.ธ. ๙) เจ้าอาวาสวัดราชธาภิบาล

๕.ข้อมูลนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๔-๒๕๓๗

ทั้งนี้โรงเรียนได้นำเสนอข้อมูลให้ทางสมาคมพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

คณะกรรมการได้พิจารณาข้อมูลตามที่โรงเรียนเสนอและที่สำคัญจากข้อมูลการรับนักเรียนแล้วพบว่า

ปีการศึกษา ๒๕๓๔ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๙๕ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๕ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๒๗ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๖ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๔๔ คน

ปีการศึกษา ๒๕๓๗ มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓๒๓ คน

จึงมีมติเห็นชอบให้โรงเรียนดำเนินการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา” และให้ข้อเสนอแนะให้โรงเรียนดำเนินการปรับบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมาะสม ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะว่า...การจัดการศึกษาแบบใดก็ตามความสำคัญอยู่ที่

คุณภาพ คุณภาพการบริหารจัดการจะส่งผลให้โรงเรียนเข้มแข็ง นักเรียนมีคุณภาพ สังคมเข้มแข็ง ประเทศชาติมั่นคงในที่สุด นับได้ว่าเป็นข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าแก่โรงเรียนอย่างยิ่ง

ต่อมา...โรงเรียนได้ดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่ อาทิเช่น ห้องน้ำ ห้องพยาบาล สถานที่พักผ่อน โรงอาหาร และชอกมมต่างๆภายในโรงเรียน การปรับปรุงกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของหมวดวิชากิจกรรม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมปฐมวัย กิจกรรมการอบรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและแนวปฏิบัติต่างๆของนักเรียน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ การรับนักเรียน เป็นต้น โรงเรียนได้ดำเนินการตลอดปีการศึกษา ๒๕๓๗ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็น “สหศึกษา”

จุดเปลี่ยนของโรงเรียนวัดราชาธิวาส ได้เริ่มขึ้นในการรับนักเรียนมัธยมศึกษาปี ๑ และนักเรียนมัธยมศึกษาปี ๔ ปีการศึกษา ๒๕๓๘ ทุกคนในโรงเรียนมีความตื่นตัวพร้อมกับความกังวลว่า...จะมีนักเรียนหญิงมาสมัครเข้าเรียนมากน้อยเพียงใด ทุกวันที่มีการรับนักเรียนก็จะเป็นที่สนใจของทุกคน จะมีการถามยอตนักเรียนหญิงที่มาสมัคร แต่เมื่อการรับนักเรียนได้สิ้นสุดลง พบว่ามีจำนวนนักเรียนสมัครเข้าเรียนดังนี้

มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ชาย	๒๔๖ คน
หญิง	๑๖๕ คน
รวม	๔๑๑ คน
มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ชาย	๑๐๐ คน
หญิง	๕๔ คน
รวม	๑๕๔ คน

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่จบการศึกษา และโรงเรียนคัดเลือกเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ไว้จำนวนหนึ่ง นักเรียนหญิงคนแรกของโรงเรียนได้แก่ เด็กหญิงขวัญตา ขวัญเมือง เลขประจำตัว ๒๖๘๒๙ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

จากยอดการรับนักเรียนพบว่าจำนวนนักเรียนที่มาสมัครมากกว่าจำนวนที่ประกาศรับ ทางฝ่ายวิชาการได้เสนอฝ่ายบริหารขอรับนักเรียนตามจำนวนที่สมัคร ทั้งหมดจำนวน ๔๔๑ คน และได้ดำเนินการจัดนักเรียนเข้าห้องเรียนด้วยสัดส่วนนักเรียนหญิงและชายจำนวนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็เช่นเดียวกัน ทุกห้องเรียนจะมีนักเรียนทั้งหญิงและชายเหมือนกัน

วันรายงานตัวนักเรียนก็เป็นอีกวันหนึ่งที่มีการเตรียมพร้อมสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกด้วยความกังวลว่านักเรียนหญิงจะไม่สะดวกสบายในการ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนที่เคยเป็นโรงเรียนชายล้วน มีการวางแผนเตรียมความพร้อมทั้งการเข้าแถว การนั่งในห้องประชุม การแนะนำอาคารสถานที่ การต้อนรับผู้ปกครองและนักเรียน เป็นต้น แต่เมื่อนักเรียนเข้ามาพร้อมกันในที่ประชุมบริเวณได้อาคารไชยันต์ ครูอาจารย์มีความโล่งใจเนื่องจากได้เห็นความเป็นธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย การดูแลช่วยเหลือของพี่ๆที่ช่วยกันดูแลน้องๆ นักเรียนเข้าใหม่ แสดงออกความเป็นสุภาพบุรุษของลูกราชาอย่างงดงามน่าชื่นชม

เมื่อเปิดภาคเรียนเป็นวาระการจัดการเรียนการสอนที่นำนักเรียนชายนักเรียนหญิงมาเรียนมาอยู่ร่วมกัน ต่างคนต่างเพศ มีความชอบและความสนใจที่ต่างกัน การจัดการเรียนการสอนและการอบรมบ่มเพาะคุณลักษณะจึงต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการทำความเข้าใจกัน การสร้างสัมพันธ์มิตรอันดีต่อกัน กำหนดรู้ว่าเป็นตัวกำหนดลักษณะของบุคคล แต่อย่าให้มันมาเป็นเส้นกั้นความเป็นเพื่อนระหว่างชายหญิง ชายก็ควรเป็นสุภาพบุรุษ หญิงก็ควรเป็นสุภาพสตรี ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การจัดอบรมบ่มเพาะคุณลักษณะ จึงจำเป็นต้องจัดในหลายรูปแบบทั้งการอบรมรวมชายหญิง การแยกการอบรมชายและหญิงเป็นต้น โดยมุ่งหวังว่านักเรียนรุ่นนี้จะเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตของการเรียนร่วมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง และการอยู่ร่วมกันในสังคม จากการร่วมมือของครูอาจารย์และบุคลากรทุกระดับพบว่า ความเป็นอยู่ในโรงเรียน

นุ่มนวลขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าการเล่นที่รุนแรงลดลง จากที่เคยมีเสียงเตะลูกบอลกระทบประตูเหล็กที่ได้อาคารดังปังๆ สนั่นหวั่นไหวก็ลดลง สิ่งของในโรงเรียนมีการพังน้อยลง การเล่นล้มโต๊ะเรียนในห้องเรียนก็ลดลง และคุณครูอาจารย์มีคำพูดคำสอนที่นักเรียนประทับใจมากขึ้น เป็นต้น สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นจุดเปลี่ยนหนึ่งของโรงเรียนที่สมควรจดจำสำหรับทุกคนที่อยู่ในช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยน

ปีการศึกษา ๒๕๓๘ โรงเรียนวัดราชาธิวาสที่จัดการศึกษาแบบชายล้วนได้กลายเป็นอดีตไปแล้ว ปัจจุบันโรงเรียนวัดราชาธิวาสได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบ “สหศึกษา”

นางนิรมล ธรรมอุปกรณ์
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชาธิวาส
ที่ปรึกษาสมาคมนักเรียนเก่าราชาธิวาส